

# **Valikkursus Maailmakirjandus antiikajast – 18. sajandini**

Valikõppeaine, mille maht on üks kursust, s.o 35 tundi.

## **1. Õppeaine eesmärgid**

Kursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tutvub maailmakirjanduse põhietappidega antiikajast 18. sajandi lõpuni, eri epohhide ning rahvaste olulisemate kirjanike loominguga ja teostega;
- 2) õpib seostama kauge mineviku teoseid tänapäevaga, mõistma ja hindama nende üldinimlikku aegumatut väärtust;
- 3) saab ettekujutuse maailmakultuuri kui ühtse terviku arengust, mis avaldub rahvuskirjanduste mitmekesisuses;
- 4) tutvub antiikaja, keskaja, renessansi ja 18. sajandi kirjandussuundade ning žanridega;
- 5) arendab süveneva lugemise ja kirjandusteose analüüsi oskusi.

## **2. Õppeaine kirjeldus**

Kursus toetab gümnaasiumi kirjandushariduse suunitlust - kirjaniku kunstimaailma omaksvõttu ajaloolis-kirjanduslikus aspektis - avaral kultuurifoonil, mille moodustab Lääne-Euroopa kirjandus. Kursus hõlmab antiikaega, keskaega, renessansi ja 18. sajandit. Kursus on kirjandusajaloolise suunitlusega, kuid kronoloogilise järgnevuse suhtes paindlik. Sisu valikul on arvestatud ka problemaatilis-temaatilist lähenemist klassika käsitlemisele. Kursus sisaldab kirjandusteoseid, mida peetakse maailmakultuuri suurimateks saavutusteks ning mis on mõjutanud rahvuskirjanduste arengut.

Kursuse õppimine arendab esteetiliselt, võimaldab kunstiliste kujundite kaudu tutvuda Euroopa kultuuri lätetega ning kogeda aegumatuid üldinimlikke kõlbelisi väärtusi, mis on aktuaalsed ka tänapäeval. Eeldatakse, et õpilased tutvuvad kõige eredamate antiikaja, keskaja, renessansi, klassitsismi ja valgustusaja kirjandusteostega. Terviklikuks lugemiseks ning üksikasjalikumaks käsitlemiseks on soovitatav valida igast epohhist üks silmapaistvam teos, mis peagu täielikult kajastab selle epohhi esteetilisi kujutlusi ja kõlbelisi ideaale. Kui kursust õpitakse pärast põhikursusi, tuleks erilist tähelepanu pöörata kirjanduspärandi kajastumisele järgnevate ajastute, eriti 19. sajandi kirjanduses.

## **3. Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted**

Kirjandusteose probleemide analüüs eeldab, et õpilased on enne tutvunud selle kirjandusperioodi (antiikaja, keskaja, valgustusaja) ajaloolis-kultuurilise eripäraga, kuhu käsitletav teos kuulub. Teoste iseseisvale lugemisele järgneb arutelu dispuudi, diskussiooni, seminari või konverentsi vormis. Õpitakse pähe luuletekste ja analüüsitakse neid, valmistatakse ette suulisi ja kirjalikke ettekandeid, referaate ning esitlusi, kirjutatakse kirjandeid, esseid ja uurimistöid.

#### 4. Õpitulemused ja õppesisu

##### Õppesisu

**Õppesisu Temaatika.** Maailmavaate iseärasused antiikajal, keskajal, renessansis ja valgustusajastul. Elu kui kõrgem väärtus antiik-, keskaja, renessansi- ja valgustuskirjanduses. Inimese meelemaailm. Hea ja kurja teema antiik-, keskaja, renessansi- ja valgustuskirjanduses. Konflikti iseärasused eri ajastute kirjandusteostes.

##### Mõisted.

Kirjandusteos ja tegelikkus (teose loomise ajastu iseloomustus ning probleemide aktuaalsus sel ajal). Antiikkirjandus. Keskaja kirjandus. Renessansikirjandus. Valgustuskirjandus. Kirjandusteos ja kunstniku maailmavaade. Kirjandusteos ning maailmakirjanduse suunad ja traditsioonid. Kirjandusteos ning lugejavastuvõtt. Kirjandusteose roll inimese vaimses ja kultuurilises arengus. Klassitsism, sentimentalism, romantism. Eepos, lüürika, draama. Sonett, komöödia, tragöödia, jutustus, novell, romaan. Teose põhikonflikt. Kirjandusteose süžee. Lüürliline süžee. Teose kompositsioon. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Teose kangeline, tema karakteristika. Lüürliline kangeline.

##### Arutlustemasid.

Inimene ja teda ümbritsev maailm. Inimene ja saatus. Ühist ning erinevat selle probleemi käsitletuses maailmakirjanduse tuntud teoste autoreil. Inimsaatus eri palged: alistumine, võitlus, mäss. Inimese kõlbelise valiku probleem. Valik au ja kohustuse vahel. Valik kohustuse ja inimtunnete (armastuse, truuduse) vahel. Vagadus ning patustamine. Õilsus ja madalus. Valik isikliku kättemaksu ning üldise kurjusega võitlemise vahel. Inimtunnete ja ühiskondlike eelarvamuste kokkupõrge. Idealistlikud kangelased ning ümbritsev väikekodanlik maailm. Inimene ja perekond. Isade ja poegade probleem. Probleem, kas teadmine teeb inimese tugevamaks või hukutab ta.

##### Kirjandustekste käsitlemiseks.

Lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse alljärgnevast loendist vähemalt neli teost.

##### Antiikkirjandus.

Kreeka ja Rooma müüdid (valikuliselt), Homeros „Ilias“ või „Odüsseia“ (fragmendid), Sappho luuletused (valikuliselt), Aischylos „Aheldatud Prometheus“, Sophokles „Antigone“, Euripides „Medeia“, Aristofanes „Pilved“, Gaius Valerius Catulluse luuletused (valikuliselt), Horatiuse luuletused (valikuliselt).

##### Keskaja kirjandus.

„Nibelungide laul“ (fragmendid), „Tristan ja Isolde“ (fragmendid), keskaja lüürika, „Jutustus möödunud aastatest“ (fragmendid), „Lugu Igori sõjaretkest“, Dante „Jumalik komöödia“ või „Põrgu“ (fragmendid).

##### Renessansikirjandus.

Francesco Petrarca sonetid, William Shakespeare „Hamlet“, sonetid.

##### Klassitsismi- ja valgustuskirjandus.

Pierre Corneille „Cid“, Molière „Tartuffe“, Johann Wolfgang von Goethe „Faust“ I osa, fragmendid, Gavril Deržavin „Jumal“, „Külaelu kiituseks“, Deniss Fonvizini komöödiad valikuliselt, Nikolai Karamzin „Vaene Liisa“.

##### Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib üksikuid Lääne-Euroopa kirjanduse teoseid, kasutades teadmisi kirjandusajaloost ja -teooriast;
- 2) näeb kunstiteose ajaloolis-konkreetses sisus probleeme ning nende seost nüüdisajaga;
- 3) määratleb kirjandusvoolud (klassitsism, sentimentalism, romantism);
- 4) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal;
- 5) koostab kirjandusteemaliste artiklite plaane ja teese, teeb õppe-uurimistöid;
- 6) kirjutab loetud teoste kohta retsensioone ja kirjandusteemalisi kirjandeid.

## **5. Hindamine**

Hinnatakse nii kirjalikke, praktilisi kui ka suulisi ülesandeid. Hindamisel väärtustatakse oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Valikkursust hinnatakse mitteeristavalt: õpiväljundite saavutamisel hinnatakse tulemus piisavaks sõnaga “arvestatud” (AR) ning millest madalamal tasemel tulemus hinnatakse ebapiisavaks sõnaga “mittearvestatud” (MA). Hindamise korraldus lähtub kooli õppekavas sätestatust:

AR- õpitulemustest saavutatud 50% ,

MA - õpitulemustest saavutatud 0-49%.